

Петухова А. А.,

студентка НН ЮІ Національного авіаційного університету, м. Київ, Україна

Толкачова І. А.,

к.ю.н., доцент

Національний авіаційний університет, м. Київ, Україна

РОЛЬ КОНСТИТУЦІЙНОЇ СКАРГИ У МЕХАНІЗМІ ЗАХИСТУ ПРАВ ТА СВОБОД ЛЮДИНИ І ГРОМАДЯНИНА

З часів започаткування в Україні суду конституційної юрисдикції постає питання на загальнодержавному та науково-технічному рівні про забезпечення доступу осіб до конституційного правосуддя, у тому числі за допомогою інституту конституційної скарги.

Відповідно до ч. 4 ст. 55 Конституції України кожному гарантується право звернутись із конституційною скаргою до Конституційного Суду України з підстав, установлених Конституцією, та у порядку, визначеному законом [1]. Її впровадження, на нашу думку, є чи не найефективнішим механізмом захисту прав та свобод людини і громадянина.

Призначення конституційної скарги полягає у визнанні можливості фізичним та юридичним особам звертатися до компетентних органів конституційного судочинства з письмовою заявою про перевірку конституційності законів та інших юридичних актів, які скасовують чи обмежують конституційні права і свободи. Головними умовами звернення до Конституційного Суду України є: наявність рішень судів, в яких було застосовано норму, конституційність якої оскаржується, та використання суб'єктом звернення всіх засобів юридичного захисту своїх прав.

Конституційна скарга – не єдиний, а лише один з інструментів гарантування та захисту конституційних прав і свобод органами конституційної юстиції. Основним завданням Конституційного Суду України є гарантування верховенства Конституції як Основного Закону на всій території України (стаття 1 Закону України «Про Конституційний Суд України» від 13 липня 2017 року) [2].

Думки науковців та експертів щодо діяльності та ефективності конституційної скарги різняться. Зокрема, на думку науковця, члена Конституційної Комісії України В. Речицького, важливим є не саме запровадження конституційної скарги, а готовність Конституції України до виконання такої функції.

Прихильники запровадження інституту конституційної скарги в Україні розглядають його позитивні сторони в тому, що він встановлює додаткові гарантії захисту конституційних прав і свобод людини, які передбачають безпосередній доступ осіб до конституційного правосуддя та вдосконалення роботи Конституційного Суду України в цілому. Однак, науковці вказують також на можливі негативні наслідки нововведення, а саме: перевантаження Конституційного Суду України; неможливість вирішення ним найважливіших проблем суспільного життя, основоположних проблем щодо прав людини; фактичне перетворення органу конституційного контролю на «четверту» інстанцію для справ, що підлягають розгляду судами загальної юрисдикції, тощо [3, с.185].

Слід підкреслити необхідність та теоретичну доцільність прийняття нового нормативно-правового акту, який би встановив регулятори діяльності Конституційного Суду України відповідно до Основного Закону нашої держави, з метою підвищення ефективності функціонування саме з питання конституційної скарги. Адже, основним і необхідним є законодавче врегулювання таких аспектів: процедурно-процесуальні питання поняття та перегляду скарг; вимоги щодо їх прийнятності, зокрема вимоги щодо строків подання скарг, юридичного представництва, судових витрат; форми конституційної скарги; особливості перегляду рішень судів у зв'язку із задоволенням конституційних скарг тощо [4].

Підсумовуючи вищезазначене, доцільно було б вказати, що втілення в життя принципів сучасного українського конституціоналізму, яке є метою конституційного реформування, вимагає створення та функціонування ефективного механізму захисту прав та свобод людини і громадянина яким, на нашу думку, і є інститут конституційної скарги. Його запровадження в Україні дасть можливість будь-кому, хто бажає чи вважає, що його конституційні права порушено державною (публічною) владою, подати скаргу до Конституційного Суду України, що безумовно сприятиме вдосконаленню механізму захисту прав

та свобод людини і громадянина. Це є важливим етапом в розбудові України як демократичної, соціальної та правової держави.

Література:

1. Конституція України: прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 р. / Відомості Верховної Ради України. – 1996. – № 30. – Ст. 141.
2. Про Конституційний Суд України: Закон України від 13 липня 2017 року № 2136-VIII // Відомості Верховної Ради. – 2017. – № 35. – Ст. 376.
3. Гультай М. М. Функціональні характеристики інституту конституційної скарги та модель його впровадження в Україні / М. М. Гультай // Вісник Конституційного Суду України. – 2011. – С. 185-193.
4. Крусян А. Конституційна юстиція та конституційні перетворення в Україні / А. Крусян // Український часопис конституційного права. – 2016. – С. 31-36.